

*Ягмур А. ГЮЛЬДЕРЕ,
Надзвичайний і Повноважний Посол
Республіки Туреччина в Україні*

МІЦНА ДРУЖБА: ТУРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКА СПІВПРАЦЯ

Стратегічне бачення, інституціоналізована основа

Протягом всієї історії правителі Анатолії завжди обирали дотримуватися багатовекторної зовнішньої політики. Розташування в серці широкого Євразійського континенту просто не давало іншого вибору.

Від Центральної Азії до континентальної Європи – всі події уважно відстежували та аналізували. Проте найближчих сусідів завжди оцінювали особливо ретельно, а більш широкий Чорноморський басейн був головним регіоном у цьому контексті.

Ці передумови вкрай важливі для розуміння, чому Османська імперія та Туреччина розглядали Київ насамперед зі стратегічної позиції. Без цього неможливо повністю оцінити важливість рішення Османської імперії визнати Українську Народну Республіку, проголошену в 1917 році.

Так само, як османи, які відкрили посольство в Києві в період УНР, Анкара знову стала однією з перших країн, що визнали незалежність України, встановивши дипломатичні відносини та розмістивши посольство в Києві після розпаду Радянського Союзу. Наслідуючи традиційний стратегічний погляд Анатолії на Київ, Туреччина визначила Україну пріоритетним партнером ще в 2003 році. У 2011-му це бачення було сформовано в стратегічне партнерство.

Сьогодні ми маємо в основі інституційну співпрацю, до якої входять щорічні президентські саміти за назвою Стратегічні ради високого рівня, а також підготовчі зустрічі на рівні міністрів. Останній саміт пройшов у Стамбулі в листопаді 2018 року, а наступне президентське засідання, як ми очікуємо, відбудеться в Україні наприкінці 2019 року.

*Ягмур А. Гюльдере, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Туреччина (ліворуч),
Файзулло Холбобоев, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Таджикистан в Україні,
під час відзначення свята Новруз*

*Yağmur A. Güldere, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Turkey (on the left),
Fayzullo Kholboboev, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Tajikistan
to Ukraine, during the celebration of Nowruz*

Факти та цифри про двосторонню співпрацю, перспективи на майбутнє

Статистика свідчить, що турецько-українське стратегічне партнерство – це не просто гасло, а комплексна багатовимірна програма співпраці.

Обсяг товарообігу становить 4,1 млрд доларів. Це значна цифра, але вона нижча від показника, якого можуть досягнути країни. Один погляд на структуру економік Туреччини та України чітко демонструє, що вони прекрасно доповнюють одна одну. Базуючись на цьому, лідери двох країн вже оголосили подальшу ціль двосторонньої торгівлі – досягнути 10 млрд доларів товарообігу.

На нинішньому етапі, щоб досягти поставленої мети потрібен додатковий поштовх, а саме втілення Угоди про вільну торгівлю, проєкт якої вже досить довго залишається на етапі обговорення. Її підписання не тільки сприятиме розвитку сучасної торгівлі, а й стане чітким сигналом для поглиблення економічних зв'язків у різних напрямках.

Одним з головних елементів економічної взаємодії є інвестиції. Турецький капітал та підприємці непохитно вірять у майбутнє України. Якби це було не так, вони б не вклали в Україну понад 2-х млрд доларів, і ця цифра

зростає мало не щодня. Телекомунікації, відновлювальні джерела енергії, будівництво та сільське господарство – це лише кілька основних секторів, у яких турецькі бізнесмени сприяють зміцненню економіки України.

Іншою вагомою сферою співпраці є туризм. Завдяки рішенням двох урядів запровадити спочатку безвізовий режим, а згодом і подорожі без закордонного паспорта, кількість туристів між двома країнами досягла 1,75 млн осіб. Цей показник дуже важливий, оскільки туризм – це не лише джерело прибутку, а й інструмент, який зближує турецький і український народи.

Справді, завдяки туризму, а також глибоко вкоріненим зв'язкам країн як чорноморських сусідів обидві сторони дедалі більше цікавляться одна одною. Цей інтерес також посилює співпрацю у сфері культури. Аби відповідати збільшенню запитів в цьому напрямі Туреччина відкрила у жовтні 2017 року культурний центр «Yunus Emre Cultural Centre» у Києві, який не тільки надає уроки турецької мови, а й співпрацює з українськими зацікавленими сторонами в організації культурних заходів. Водночас, наприкінці 2017 року, Стамбульський університет розпочав студії з вивчення української мови та граматики, невеликий, але важливий крок у вирішенні проблеми відсутності академічної роботи щодо України в Туреччині.

Країни розкривають свій потенціал співпраці в різних напрямках. Одним з яскравих прикладів є оборонна промисловість. Окрім суто військових контактів, громадські та приватні компанії оборонної промисловості вже давно взаємодіють між собою, і вже стали очевидними перші ґрунтовні результати цієї роботи. Наприклад, охоронні фірми та правоохоронні органи обох країн регулярно зустрічаються для обговорення питань зі сфери взаємних інтересів.

Регіональний вимір, Донбас, Крим і татари

Туреччина неодноразово підтверджувала свою повагу до суверенітету і територіальної цілісності України, включно й у контексті Криму і Донбасу. Туреччина тісно співпрацює з Україною на міжнародній арені, особливо з питань кримських татар.

У 2019 році виповнилося 75 років від дати однієї з найстрашніших гуманітарних трагедій ХХ століття – депортації кримських татар. Туреччина допомагала кримським татарам у їхньому прагненні повернутися на батьківщину своїх предків. Після незаконної анексії 2014 року частина кримських татар була вимушена переселитися до материкової України. Туреччина, разом з Україною, намагається вирішувати проблеми та потреби цих людей – чи житлові, чи релігійні. ТІКА – Турецьке агентство з питань співробітництва та координації, реалізує різні проекти в Україні, щодо згаданих вище проблем.

Також ця організація допомагає іншим представникам тюркомовного населення, які проживають на терені України, наприклад, гагаузам та месхетинським туркам. Проте її діяльність спрямована не лише на співвітчизників. ТІКА та турецькі неурядові організації також реалізують різні проекти в різних куточках України, поліпшуючи стандарти і якість життя для всіх українців.

Окрім цього, Туреччина підтримує всі зусилля, спрямовані на припинення конфлікту на Донбасі. Спеціальну моніторингову місію ОБСЄ в регіоні протягом п'яти років очолював Посол Ертугрул Апакан, а після завершення його перебування на цій посаді це завдання взяв на себе інший турецький дипломат, Посол Халіт Чевік.

Підсумки

Туреччина та Україна мають усі необхідні інструменти, аби двосторонні відносини між країнами вийшли на наступний рівень. Ми маємо безмежний потенціал до співпраці. Є чимало причин вважати, що показник торгівлі досягне і перевищить заявлену мету в 10 млрд доларів ближчим часом, особливо якщо буде укладено Угоду про вільну торгівлю. Окрім торгівлі, загальне двостороннє співробітництво зростатиме в широкому спектрі – від безпеки до культури. Причина такої амбітної заяви не тільки в тому, що два уряди працюють у цьому напрямі, а й у тому, що народи наших країн щиро зацікавлені у співпраці.